

Dvojtýždenník gréckokatolíckej cirkvi

VEL'KONOČNÉ POSOLSTVO

Veľká noc — najstaršie a najväčšie kresťanské sviatky — vstupujú znovu do života Cirkvi. Ich poslanstvo prichádza ako vyvrcholenie všetkého, čo nám po celý rok prináša zvesť Slova: toho Slova, ktoré je živé, vždy nové, vždy burcujuce ospalé svedomie, vždy tvoriace hodnoty v ľudskom živote i v medziľudských vzťahoch. Všetky dary tohto Slova, Slova života, Slova Božieho, sa nám ponúkajú vo svojej plnosti a dráme veľkonočných dní. Všetko, čo dosiaľ v priebehu roka mohlo byť zastreté za hradbou ľudských slov, Božie slovo tlmočiacich, čo aj slávne dni Vianoc mohli zahliť leskom vonkajšej okázalosti — to sa teraz otvára v plnosti pravdy. Dni — Veľký štvrtok a Veľký piatok nad iné jasnejšie proklamujú nekonečnú veľkosť Božej lásky — a táto proklamácia vyznieva mocnejšie, lebo prichádza doprostred obrazu najpriepastnejšej hĺbky ľudského hriechu.

Žiadna iná udalosť v dejinách ľudského rodu, v dejinách Božích činov, v dejinách Božej spásy nie je jasnejším prejavom obsahu Božieho Slova — a tým náplne Božieho vzťahu k nám. Nikde inde neplatia viac a výraznejšie slová posolstva Jánovho evanjelia o tom, že Božie Slovo sa stáva telom, že Božie Slovo nie je púhym zvukom, zachytiteľným len naším sluchom či zrakom, keď bolo rukou včlenené do napísaných litier. Práve v týchto dňoch sa v plnosti stáva telom — je preto spoznatel'né všetkými našimi zmyslami — je spoznatel'né v osobnom vzťahu človeka k človeku, človeka Ježiša z Nazaretu k človeku — mne, či tebe, či komukoľvek druhému z ľudského rodu. Takýmto stelesnením Božieho Slova, stelesnením Božieho vzťahu k nám, je pochopiteľne celý Ježišov život, ale práve tu, v dňoch Veľkého štvrtku a Veľkého piatku poznávame Ježiša v plnosti, v najvyššej a taktiež v najvýrečnejšej miere. Na tom, čo tu koná, ako v týchto vrcholných chvíľach svojho života jedná, spoznávame, že Ježiš z Nazaretu v plnosti žije ako ten, kto bol stvorený k Božiemu obrazu — podľa Božej podoby. Jeho život je naplnený službou a prácou k prospechu bližného, jeho vzťah k bližnému je vzťahom obetujúcej sa lásky, jeho prístup k vlastným životným povinnostiam a úlohám je prístupom úplnej poslušnosti k Otcovi a darcovi života, a to aj v najťažších okolnostiach, kladúcich na neho tie najvyššie nároky.

Keď Ježiš naposledy večeria so svojimi apoštolmi, berie do ruky chlieb a víno nie už na oslavu starej

Je vzkriesenie deň! — Všetci radostne jasajme, — druh druhu objímajme — bratmi sa nazývajme. — Pre Vzkriesenie odpusťme nepriateľom, — a takto zaspievajme: Kristus slávne vstal zmŕtvych. — Smrťou smrť premohol — a zosnulým v hrobch — život daroval.

(Z paschálnej utierne)

zmluvy Boha-Hospodina s človekom, ale ako znamená novej zmluvy. Odovzdáva Cirkvi odkaz svojej svätej večere. Odovzdáva jej nezničiteľné sviatosti, znamenia svojej trvalej prítomnosti „uprostred nás“, odovzdáva teda Cirkvi samého seba. Dáva sa nám ako Boží dar, chce, aby sme tento dar — jeho samého — vždy znovu prijímali, vždy znovu z neho čerpali posvätenie pre svoj život.

Pri každom stolovaní s ním teda smieme znovu a znovu prežívať, znovu a znovu na sebe samých poznávať, ako sa pre nás splňuje slovo Písma. Sprítomnením tohoto Kristovho činu — jeho odovzdanie sa Cirkvi vo sviatostnej hostine — však skúsenosť veľkonočných udalostí zďaleka nekončí. Aj keď je to neuveriteľné — čo môže kto urobiť viac, než darovať sám seba? — Kristova obetujúca sa láska pokračuje v raste

(Pokračovanie na 2. strane)

Kristus vstal zmŕtvych

Kto je zbožný a bohobojný, teš sa z tejto nádhernej a krásnej slávnosti.

Kto je múdrom sluhom, nech vojde s veselosťou do radosti svojho Pána.

Kto trpel, tým, že sa postil, dostane odmenu.

Kto pracoval od prvej hodiny, nech prijme dnes mzdu spravodlivosti.

Kto prišiel po tretej hodine nech sa zúčastní tejto slávnosti s vďakou.

Kto prišiel po šiestej hodine, nech nezúfa, lebo nič sa mu neuberie.

Kto došiel po deviatej hodine, nech sa nebojí, že sa oneskoril. Lebo Vládca je láskavý a prijme posledného tak, ako prvého.

Uspokoj toho, kto prišiel o jedenástej hodine, tak ako robotníka od prvej hodiny.

Milosrdný je k poslednému a láskavý k prvému.

Prvému dáva a druhého obdarúva.

Prijme skutky a víta úmysly.

Váži si činnosť a chváli návrhy.

Preto vojďte všetci do radosti svojho Pána a prijmite mzdu prví i druhí.

Bohatí, i chudobní spoločne plesajte.

I nedbalí uctieвайте tento deň.

Kto postil sa i kto nepostil nech sa raduje, stôl je plný, užívajte všetci.

Pokrm je pripravený, nik nech neodchádza hladný.

Všetci ste na hostine viery, všetci prijmite bohatstvo dobroty.

Nech nik nenarieka, že má nedostatok, lebo sa zjavilo spoločné kráľovstvo.

Nech nik neplače nad priestupkami, lebo z hrobu zažiarilo odpustenie.

Nech sa nik nebojí smrti, lebo nás vyslobodila smrť Spasiteľova.

Smrť, kde je Tvoj osteň?

Peklo, kde je Tvoje víťazstvo?

Kristus vstal a Ty si zhodené!

Kristus vstal a padli démoni!

Kristus vstal a radujú sa anjeli!

Kristus vstal a vládne život!

Kristus vstal a niet nikoho v hrobe!

Kristus vstal zmŕtvych, keď najprv sa stal prvým zosnulým.

Jemu sláva a panovanie na veky vekov. Amen.

(sv. Ján Zlatoustý)

Veľ'konočné posolstvo

(Dokončenie z 1. strany)

k svojmu vyššiemu vrcholu. Ježiš opúšťa večeradlo a ide do Getsemanskej záhrady, aby až tu dobojoval s konečnou platnosťou svoj víťazný zápas s Pokušiteľom. Veľ'kosť tohoto posledného boja bola daná tým, že si pokušiteľ vzal mimoriadne vybranú masku strachu: a Ježiš v úzkosti, v pote, podobnom kvapkám krvi, zvíťazil. Nie pre seba, ale pre nás — pre svojich bližných. Dráma nasledujúceho dňa, Veľ'kého piatku, už nemohla skončiť inakšie, než plnosťou Ježišovej obeti. Na Golgote Ježiš zaplatil za dlh svojich bližných, priniesol mzdu za naše hriechy, jeho smrť na križi bola tou najvyššou podobou Božieho daru pre nás všetkých. Ježišov ľudský zápas je dobojovaný — „dokonané je . . .“ Ježiš — stelesnená podoba Božieho slova — vydal už plnou mierou svedectvo o Božom odpustení, o Božom milosrdenstve, o Božej láske k človeku.

Ešte však musí prísť Božia odpoveď na všetko, čo sa stalo. Na Veľ'ký piatok spievame, že „smrť plesá“ a pritom vieme, ako „krátko bude trvať víťazstvo smrti“ — vieme, že už tretí deň spievame slávne „Alleluja“. To sa nám znovu otvorí výhľad na najslávnejšiu udalosť Veľ'kej noci — na najväčší čin, ktorý nemohol vykonať nikto iný, než Boh sám — na premoženie zla a smrti v Kristovom slávnom vzkriesení.

Svedectvá Písma sa splňajú — Kristus večne živý je i v týchto veľ'konočných dňoch s nami, aby každého, kto hľadá jeho pomoc, privítal pri svojom stole. Je s nami, aby nám dnes v tejto chvíli, na tomto mieste dal zakusiť veľ'kosť odpúšťajúcej Božej lásky práve k nám.

o. PETR

STRETNUTIA SO SVÄTÝMI

22. apríl

Teodor Sykeota, vyznávač

Už od mladosti sa Teodor vyznačoval veľkou zbožnosťou. Ako 14-násťročný odchádza od rodičov a žije v jaskyni pri chráme sv. Juraja, ktorého si veľmi ctí. Veľmi mladého, 18-násťročného ho biskup vysvätil za kňaza. Jeho zbožnosť, askéza a hrdinské skutky boli známe v širokom okolí. Prichádzali k nemu chorí, ktorých uzdravoval. Keď sa okolo neho zoskupilo veľa nasledovníkov, dal pre nich zbudovať kláštor, nazvaný sikeotský, z ktorého neskôr vyšlo mnoho svätých mníchov. Po smrti biskupa Timoteja sa stáva anastaziopolským

biskupom a v tejto službe účinkoval jedenásť rokov. So súhlasom metropolitu sa na sklonku života utiahol do kláštora, kde zomiera po Veľ'kej noci 22. apríla 612.

23. apríl

Svätý Juraj, veľ'komučeník

V celej cirkvi, osobitne však na Východe si sv. Juraja ctia ako veľ'kého svätého mučeníka. Bol udatným veliteľom vojenského oddielu, hoci mal len 20 rokov. Keď cisár Dioklecián chcel začať nové prenasledovanie kresťanov, sv. Juraj sa vrúčne modlil, aby Boh odvrátil toto nové nešťastie od svojich veriacich. Prichádza na zhromaždenie cisárskej rady a neobjacne oslovil všetkých: „Prečo ty, cisár, i vy, radcovia, i všetci Rimania, súdite v iných veciach spravodlivo, ale keď sa jedná o kresťanov, tak ustano-

vujete zlé a tvrdé zákony? Nebuďte zaslepení! Vaši bohovia — to sú diabli! Je iba jeden pravý Boh — správny a spravodlivý — a to je Boh kresťanov, Ježiš Kristus, ktorému nech je česť a sláva na veky vekov!“

Hoci cisár si vážil Jurajovu udatnosť, predsa ho dal ako kresťana hodiť do väzenia. Dali mu ťažké okovy, neskôr ho mučili, priviazali na koleso . . . Boh prostredníctvom anjela ho však modliaceho sa ochraňoval. Mnohí sa pritom obrátili. Cisár v zúrivosti ich dal popraviť. Jurajovi dal spôsobovať nové muky, dal ho zakopať do vápna, chodiť v obuvi s klincami, musel vypiť čašu s otráveným nápojom, avšak nič sv. Jurajovi neublížilo. Keď cisár videl, koľkí sa obracajú k pravému Bohu, i jeho manželka, dal ho nakoniec sťať mečom. Bolo to v čase Veľ'kej noci 23. apríla 303. Na jeho príhovor sa stalo veľa zázrakov.

JE VZKRIESENIA DEŇ, ŠŤASTÍM, ĽUDIA, PLESAJME . . .

O kánone paschálnej utierne a jeho autorovi

**To je ten zvestovaný svätý deň,
— prvý v týždni, pán a kráľ roku,
— sviatok nad všetky sviatky,
— slávnosť nad slávnosťami. — V
ňom velebíme Krista na veky.
(Irmos 8. piesne
paschálnej utierne)**

Bohatstvo byzantskej liturgickej tradície je dnes všeobecne uznávané a oceňované a je predmetom seriózneho rozboru a štúdia — a to ako po stránke obsahovej, tak z hľadiska používania svojských výrazových prostriedkov. Je len samozrejmé, že ohlasovanie umučenia a vykupiteľskej smrti Krista, jeden z nosných pilierov evanjeliovkej zvesti, má svoje privilegované postavenie aj v štruktúre liturgického roka. Celá duchovná príprava veľkopôstneho obdobia smeruje k svojmu vyvrcholeniu, k zvestovaniu Kristovho víťazstva nad smrťou a hriechom, k Pasche. Z bohatstva liturgických prvkov Veľkého týždňa a Veľkej noci si dnes chceme bližšie všimnúť najkrajší a najvýraznejší prejav paschálnej liturgie — kánon utierne.

Slovo kánon, teda regula, pravidlo, je všeobecné označenie skupiny hymnických piesní rannej liturgie hodín. Skladá sa z deviatich, respektíve ôsmich ód. Každá óda je zložená z viacerých strof (najmenej z troch), prvá z nich sa nazýva irmos, teda model. Na základe jeho melódie sa modulujú ďalšie verše tej ktorej ódy. Celú štruktúru dopĺňujú ďalšie básnicko-liturgické útvary, ako sú ypakoj, kathisma, kondák atď. Kým u mnohých iných častí liturgie hodín je autor neznámy, pri veľkonočnom kánone sa za jeho tvorca súhlasne pokladá sv. Ján Damascénsky. Kto bol tento muž, tento básnik a teológ v jednej osobe, ktorý dokázal pravdy viery vyjadriť s tak hlbokým citom a pritom tak vysokou umeleckou formou, že jeho dielo aj dnes sprostredkuje spontánny kontakt s Nadprirodzenom?

Životopisné pramene nám o ňom poskytujú dosť chudobné správy. Narodil sa v Damasku, v dnešnej Sýrii, ku koncu 7. storočia. V tom čase už bola táto oblasť ovládaná mohamedánskymi Arabmi, kresťanstvo však bolo tolerované. Vidíme to aj z toho, že jeho otec bol vysokým úradníkom na dvore damaského kalifa. Mladému Jánovi sa dostalo najlepšieho literárneho i filozofického vzdelania, zdá sa, že istý čas bol aj nástupcom svojho otca vo vysokej dvorskej funkcii. Čoskoro sa však rozhodol pre službu Večnému Kráľovi. Okolo roku 720 sa utiahol do palestínskeho kláštora sv. Sáby. Ešte pred rokom 726 bol vysvätený za kňaza. Jeho predchádzajúce vzdelanie i osobné vlohy ho uschopňovali na štúdium teológie. V tejto oblasti aj čoskoro vynikol a stal sa jedným z najpoprednejších učencov svojej doby.

Jeho najznámejším dielom je Prameň

poznania, akýsi súhrn, či summa gréckej teologickej tradície. Známy je svojim jedinečným teologickým dôvodnením úcty sv. obrazov, počas obrazoboreckého boja, i mnohými spismi o Najsvätejšej Panne. Preslávil sa aj ako kazateľ a to najmä v meste Jeruzalem, niekedy je označovaný ako posledný z východných Otcov, ktorý uzatvára slávne obdobie prvotného rozkvetu východnej teológie. Dátum jeho smrti nie je presne známy, zomrel niekedy okolo

roku 750. Mnohé z jeho diel sú dnes ťažšie dostupné širšej verejnosti, ale celému božiemu ľudu ostáva blízky svojimi básnicko-náboženskými výtvmi, ktoré obohacujú liturgiu počas celého roka. Medzi nimi je kánon veľkonočnej utierne skutočne najznámejším a hádam aj najkrajším. Môžeme v ňom pozorovať prelínanie sa viacerých rovin, v ktorých sa ohlasuje mystérium Paschy. Napríklad evanjeliou rozpravu o príchode zbožných žien myronosičiek k hrobu zhrňa ypakoj 4. hlasu nasledovne:

Ked' Márie prišli večeráno — a kameň z hrobu našli odvalený — anjel im vyčítal: —

„Prečo hľadáte Boha, odetého večným svetlom, — medzi mŕtvymi, ako človeka? — Pozrite si v hrobe plachty. — Choďte a zvestujte svetu, — že Pán vstal a smrť premohol, lebo je syn Boží, ktorý spasil ľudské pokolenie.“

Z Kristovho víťazstva sa raduje celý vesmír, čo je vyjadrené v 3. a 1. irmose takto:

Dnes je všetko plné svetla, — nebo, zem, i priepasť podsvetia. — Nech oslavuje všetko tvorstvo vzkriesenie Kristovo. — Ono je našou spasou.

Nech sa nebesá dôstojne veselia, — nech sa raduje zem, nech spieva celý vesmír viditeľný i neviditeľný, — lebo žije Kristus, radosť všetkých vekov.

Účasť človeka na Kristovom vzkriesení je spojená aj s účasťou na jeho kríži, čo tiež spievame v 3. irmose:

Včera som bol pochovaný s tebou, Kriste, — dnes s tebou vstávam zmŕtvych. — Včera som s tebou pŕel na kríži. — Preto osláv ma, Spasiteľ, — vo svojom kráľovstve.

Liturgia tu nezabúda zdôrazniť oslavu konkrétneho dňa Pánovho víťazstva; v siedmom irmose spievame:

Naozaj večne bude žehnaná a ospevaná — táto noc našej spásy — ako jasná zora krásneho dňa, — svedok Kristovho vzkriesenia, — lebo v nej večné Svetlo, — z hrobu všetkým zažiarilo.

Hrob, symbol smrti sa pre kresťana stáva zdrojom nádeje, veď pred našim duchovným zrakom vidíme prázdny Kristov hrob. Začiatok 3. irmosa znie:

Príďte a pite z nového prameňa, — ktorý nevyviera zázračne z kameňa. — Je to zdroj nesmrteľnosti, — hrob, ktorý nám daroval Krista, — Našu záchranu a silu.

Už aj tieto útržky z veľkonočného kánonu sv. Jána Damascénskeho nám pomáhajú vziť sa do atmosféry radostnej oslavy Kristovho víťazstva, ktoré sa zrodilo z jeho obety a utrpenia a ktoré prináša záchranu a večný život. Plnú krásu a hlboký zmysel týchto jedinečných skvostov našej byzantskej liturgie však pochopíme a precítime, ak zaradíme do liturgického celku slávenia veľkonočného trojdňa a predovšetkým, ak ich prežijeme v rámci našej plnej účasti na oslave najväčšieho tajomstva dejín našej spásy, ktorým je Kristova pascha.

o. Cyril VASIL'

**Až do hrobu si zostúpil,
Nesmrtelný, — a zničil si vlády
pekla. — Vstal si ako víťaz, Kriste,
Bože. — Pozdravil si ženy:
„Pokoľ vám!“ — Apoštolom si
mier daroval, — mŕtvym vzkriesenie.**

(Veľkonočný kondák)

Som šťastný, že som tu

Pápežský nuncius arcibiskup Giovanni Coppa prišiel do našej krajiny v čase veľkých historických zmien. Je svedkom nového času v našej spoločnosti, ba čo viac — prežíva s nami a celou Cirkvou významné udalosti. Svoj čas i pozornosť venuje aj nám, gréckokatolíkom. Zúčastnil sa vysviacky nášho biskupa Mons. Jána Hirku, festivalu gréckokatolíckych zborov v Košiciach i vysviacky biskupa Mons. Milana Chautura, CSsR.

Otec arcibiskup chce nielen poznať život cirkvi u nás, chápať nás, ale chce byť i aktívnym. Dokazuje to aj jeho snaha prihovoriť sa k veriaciim ich jazykom, byť s nimi a cítiť ich starosti i radosti.

Na vysviacke v Prešove poskytol pápežský nuncius arcibiskup Giovanni Coppa rozhovor pre náš časopis.

● **Aké sú Vaše dojmy z vysviacky?**

— Dnes som bol očarený nádherou atmosférou, ktorá sa niesla v znamení jednoty.

Nepoznám tunajší život cirkvi do podrobností, ale z toho čo vidím, cítim tu jednotu medzi gréckokatolíkmi a rímskokatolíkmi. Netreba všetko polarizovať, sú rôzne mentality, liturgie,

ríty, ale toto všetko je jedno obrovské bohatstvo. My sme bohatí.

Som veľmi šťastný, že som tu, lebo tu je Cirkev živá a život Cirkvi vidieť i na náraste počtu kňazov. Znamená to tiež, že rodiny žijú náboženským životom. Mladému kňazovi v pastorácii by mali všetci pomáhať. Klérus je prestarnutý, na mladých čaká veľa práce a povinností. Mám na mysli všetky oblasti — apoštolát, mládež, kultúra, pracovný svet, naozaj všetky sféry ľudskej činnosti sú priestorom pre pôsobnosť kňaza. Dobrý kňaz nemôže byť bez práce, nečinný. Pre

● **Zaujímal by nás Váš názor na pôsobenie mladých kňazov v cirkvi.**

— Pred dvadsiatimi rokmi bol prírastok nových mladých kňazov pomerne nízky. Niektorí kňazi aj odišli. V súčasnosti, ako ukazujú štatistiky, vďaka Bohu, na celom svete vzrástol záujem o kňazské povolanie. Samozrejme, že situácia nie je všade rovnaká. Existujú rozdiely medzi jednotlivými krajinami.

Tu v ČSFR, vďaka Bohu, je záujem, je dosť mladej energie, sú tu mladí kňazi. V Južnej Amerike, v Latinskej Amerike, Chile, Argentine, Kórei sú semináre plné, ale to ešte stále nestačí. Na Západe je však situácia iná, tam je malý záujem.

Rozmery Kristovej lásky

Kritus nás miluje. Vieme o tom? A vieme o tom dosť? Apoštol Pavol v liste Efezanom spomína šírku, dĺžku, výšku a hĺbku tejto lásky.

Šírka lásky Kristovej pamätá na každého, dotýka sa každého. Je skutočne kráľovská, nik nie je mimo jej dosahu. Kráľ Dávid v čase najväčšieho súženia a prenasledovania bol obklopený družinou utláčaných, zadlžených a zatrpknutých (1 Sam 22, 2). On je predobrazom Krista — Kráľa, ktorý v čase svojho pobytu na zemi tiež mal družinu apoštolov-rybárov. A vedel najšť aj slepého, aj 38 rokov nemocného a iných rôzne sužovaných ľudí.

V šírke tejto Kristovej lásky kdesi sa nachádzaš aj ty. Celkom určite.

Dĺžka — Kristova láska na nás myslela, ešte sme ani neboli na svete. A potrvá na veky. Je večná. Mojžišovi sa zjavil Boh ako taký, ktorý preukazuje milosrdenstvo

tisícom, do tisíceho pokolenia. Taká je Kristova láska — dlhá, večná. Takou láskou si milovaný aj ty. Celkom určite.

Výška lásky Kristovej je vznešená a prekvapivá. Vyvoláca údiv. Na poslednom súde povedia spravodliví Kristovi: „Pane, a kedy sme ťa videli hladného a nakrmili sme ťa?“ Ešte nikdy si sa nepozastavil s údivom nad Kristovou láskou? Ani na Veľký Piatok? Hĺbka Kristovej lásky zostúpila z neba až na zem. Vyťahuje nás z hĺbin našich pádov a naše hriechy hádže do hĺbin mora. (Mich. 7, 19). To, čo odpustí, viac už nespomenie.

A túto lásku pochopíš a prijmeš, stane sa ti výzvou, aby si aj ty milovali podobne. Aj tvoja láska, napísala aj tá manželská, musí byť priam hmatateľná, musí mať všetky štyri spomenuté rozmery.

Mikuláš PAVLÍK

kňazov pribúda stále viac a viac práce.

● **Ekumenizmus a budúcnosť, ako sa Vám javí táto súvislosť?**

— Ja som vždy optimistický a na budúcnosť pozerám s nádejou. Vždy hovorím, že sa máme so vzájomnou láskou pozeráť na všetko okolo seba a tak to chápať. Ekumenizmus musí mať budúcnosť.

● **Čo od nás Rím očakáva a čo mu my môžeme dať?**

— To, čo od všetkých ostatných kresťanov. To je druhá, tretia evangelizácia a to je našou naliehavou, veľmi aktuálnou povinnosťou.

Všetci gréckokatolíci i rímskokatolíci musia tak tvrdo pracovať, aby svedčili o evanjeliu, aby ho svetu priniesli. Svet nie je kresťanský, je post kresťanský. Musíme žiť evanjelium a z evanjelia a priniesť svetu dobrú zvesť.

Ďakujem za rozhovor.

Mária PEŠEKOVÁ

Symfónia modlitby

Je ticho. Sedím v izbe, rozmyšľam o čase, ktorý práve plynie. Bývam blízko centra, z ktorého zavše počúvam hláhol zvonov. V nedeľu v deň Pánov radostne zvolávajú ľud k bohoslužbám. Inokedy znejú vážne, ohlasujú odchod niektorého z nás na večnosť. Priznám sa, vo všedný deň ich počujem málokedy. Hluk povinnosti ich vo mne prehluší. Dnes však počujem zvony, ktoré prehovárajú k môjmu srdcu úplne ináč. Počujem ich hlas jasne. Vyzváňajú, akoby chceli zastaviť čas. — Môj čas.

Beriem do rúk ruženec. Nechávam sa modlitbou unášať v ústrety nebu. Rozjímam nad jednotlivými tajomstvami ruženca. Zamýšľam sa. Boh dáva každému človekovi príležitosť na stretnutie sa s ním. Používa k tomu nespočetné množstvo spôsobov a pritom sa nijako nevnucuje. Jeho láska k nám prehovorila z kríža. Láska, ktorou objíma celú našu bytosť, celý svet. Svojou smrťou nás vykúpil od všetkých hriechov. Vracia nám slobodu, ktorú sme stratili v raji prv, ako sme mohli vychutnať jej ovocie. Dáva nám ju bez akejkoľvek návratnosti. Jediné čo chce, aby sme túto jeho lásku prijali do svojich srdc rozdáva ju vôkol seba. Nebojme sa, že sa z nej minie. Ona je studňou bez dna, dĺžkou bez konca. Kristova láska dnes vyzváňa v mojom srdci, aby pretvorila moje najvulnerablejšie ja. Ježišu, dnes, keď hľadím na Tvoju krvou zmáčanú tvár, ďakujem Ti za chvíľu v ktorej som sa s Tebou stretol. Daj mi Pane túto úžasnú milosť, aby som Tvoje zvony modlitby počúval čo najčastejšie. Chcem, aby rozozvučali všetkých ľudí vôkol mňa, aby tak vytvorili najkrajšiu melódiu ľudského srdca — symfóniu modlitby.

(t. m.)

OSOBNÉ PRIJATIE VYKÚPENIA

(Z úvahy mons. Františka Rábeka, k téme duchovnej obnovy na apríl)

Následkom prvotného hriechu a osobných hriechov ľudí dostalo sa celé ľudstvo do polohy, ktoré sv. Pavol celkom otvorene nazýva „otroctvom diabla“ — a sám Ježiš označuje diabla ako „vraha ľudí od počiatku“. Oslobodenie sa z tohto polohy nebolo v moci ľudí.

Našťastie, v zápätí s upadnutím ľudí do „zajatia“ hriechu a diabla začína i Pán Boh uskutočňovať „plán spásy“, ktorý vyvrcholí príchodom Božieho Syna medzi nás, jeho životom, premožením diabla na kríži a otvorením perspektív večného života pre ľudí v zmŕtvychvstaní.

Celé ľudstvo je teda vykúpené. Z tejto skutočnosti vyplýva, že každý človek má prvoradé právo na to, aby sa dozvedel, že je vykúpený, a aby sa rozhodol, či chce uznať Krista za svojho Osloboditeľa a Darcu nového života a či chce vykročiť do života v slobode. Sám Ježiš sa o to postaral, keď pred odchodom z tohto sveta dal apoštolom (a všetkým svojim nasledovníkom) príkaz: Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu. Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený, ale kto neuverí, bude odsúdený.“ (Mk 16, 15-16)

Osobné prijatie vykúpenia teda znamená, že človek je ochotný uveriť tej najradostnejšej správe, že totiž všemohúci Boh nás miluje, každého osobne, a že pre našu spásu poslal svojho Syna: že Ježiš nás oslobodil spod otroctva diabla a smrti pre nový život. Tento nový život máme žiť už teraz a má vyvrcholiť vo večnosti . . .

Avšak nie vždy reagujú ľudia na túto správu o vykúpení s radostnou vďačnosťou. Mnohí ju považujú za neprijemné vyrušovanie: alebo sa i sami nejakým spôsobom stotožnili so zlom (nie sú len jeho „väzňami“, ale sú spoluuskutočňovateľmi) — a prijatie vykúpenia by pre nich znamenalo uznanie a odmietnutie vlastnej zloby; alebo sú toho názoru, že v ich živote je všetko v poriadku a nijaké vykúpenie nepotrebujú.

Tu vidíme, že prijatie vykúpenia je naozaj osobnou vecou: rozhoduje o ňom každý v hĺbke svojej bytosti, prijatie či neprijatie je prejavom slobodnej vôle človeka. Na jednej strane má toto rozhodnutie nedozerne následky — na druhej strane my nemôžeme nikomu pripisovať úplnú zodpovednosť za odmietnutie evanjelia o vykúpení — do tajomných hĺbok ľudskej

slobody vidí iba Boh a on bude každého spravodlivo súdiť . . .

Znáznornime si to na väzňovi v koncentračnom tábore: Ktorý z väzňov nebude chcieť počuť správu o oslobodení. Alebo ten, ktorý sa stal spolupracovníkom na zločinoch a musí počítat s postihom spravodlivosti a s bolestnou nápravou, alebo ten, kto si vo svojej naivite zvykol na koncentrák, svedomito si plní svoje povinnosti, je slušný voči spoluväzňom i dozorcami a môže tam ako-tak bezstarostne žiť (hoci je tiež určený na likvidáciu) — a život na slobode mu pripadá náročný a nepohodlný . . .

Iba ten správne zvládne osobné prijatie vykúpenia, pre koho je pravda o Božej láske takou skutočnosťou, že je ochotný prijať bolestné prehodnotenie svojho doterajšieho života v jej svetle a napraviť, čo bolo zlé.

Len s takým postojom môže človek prekonať naivný sebaklam vlastnej spravodlivosti a uznať, že napriek jeho „slušnému“ životu musí byť jeho situácia veľmi vážna, keď Pán Boh uznal za potrebné urobiť také činy pre jeho záchranu — a vydá sa na nepohodlnú cestu slobody Božích detí.

DAR

Každoročne, keď nadíde Veľká Noc pripomíname si najdôležitejšiu udalosť všetkých dejín — Vzkriesenie Ježiša Krista.

Boží Syn Ježiš Kristus premohol smrť svojou smrťou a daroval všetkým ľuďom tejto zeme nový život a nádej na vzkriesenie. On svojím zmŕtvychvstaním priniesol medzi nás nebeské svetlo, aby viac tma nepanovala nad našimi životmi. Ved' tak, ako vinou pádu jedného došlo k zatrateniu všetkých ľudí, tak zásluhou jedného ospravedlnujúceho skutku došlo k životodárnemu ospravedlneniu všetkých ľudí. Lebo ako skrze neposlušnosť jedného človeka mnohí sa stali hriešnymi, tak aj skrze poslušnosť jedného človeka mnohí budú

ospravedlnení. Deň vzkriesenia je najradostnejší deň v živote kresťana. Ved' práve v tento deň, nám Kristus otvára bránu slobody. Podobne ako v starom zákone, keď Boh prostredníctvom Mojžiša vyviedol Izraelitov z Egyptského otroctva. Odvtedy Židia slávia tento deň — Paschu, ako najväčší sviatok v dejinách svojej existencie. Tento sviatok im pripomína oslobodenie z pút telesného otroctva. V novom zákone Kristus — Spasiteľ vyslobodil celé ľudstvo z ešte horšieho otroctva — z otroctva hriechu, z moci diabla a priviedol nás do otcovho domu nášho Stvoriteľa.

Ďakujeme Ti Pane Ježišu, za dar slobody, za to, že si za nás zomrel na kríži a tak nás vyviedol z otroctva hriechu, darujúc nám najväčší dar — nádej na večný život.

(t. m.)

Ján ILKO

VZKRIESENIE

**Kameň je naboku a hrob prázdny
Vojaci v strachu utiekli preč
V ich rukách zbytočným stal sa meč
Ku hrobu prvý prišiel mladík rázny**

**Vojakom židia doplatili na mzdy,
nech nevrvia všade čudnú reč,
že Kristus vstal a živý z hrobu šiel preč.
Myslia, že všetko zamľčia navždy.**

**A keď predsa niekto vraví:
Kristus zmŕtvychvstal, je Boh pravý,
vodou ho zlejú po tele, tvári.**

**Ľudí však nikto navždy neumičí,
Kristus vstal zmŕtvych — svetom
zvučí.
I v Židoch možno raz táto zvest'
vzkličí . . .**

ŽIVÉ SLOVO O. MICHALA LACKU

Zvyčajne sa uspokojujeme tým, že dajaké tvrdenie dokladáme tlačovým slovom. O. Michal Lacko bol gréckokatolík: hľa, tu je bibliografia jeho prác! Iste, jeho tlačene práce nám dosvedčujú, že svoj gréckokatolicizmus úprimne a naplno žil. Michal Lacko však mal k dispozícii aj iné prostriedky na vydávanie svedectva — a plne ich využil. Živé slovo. Osobný šarm. Seba.

Ak chceme o Michala Lacku poznať v celej šírke, v celej hĺbke, treba si nám všimnúť i jeho „živé slovo“. Ak sa chceme dozvedieť, kam až zvest' o nás — gréckokatolíkoch — došla, musíme si aspoň približne ukázať, kto Lackove živé slovo vypočul.

Hovoríme: O. Michal Lacko, SJ, bol gréckokatolíkom. Od slova „byť“. Patrí tu aj slovo „byťosť“. M. Lacko bol v gréckokatolicizme svojou podstatou, celou svojou osobnosťou zakotvený. Kto sa s ním hoci len mimochodom stretol, kto ho poznal, vo veci nepochyboval, nezakolísal. Je to gréckokatolík: v mnohých prípadoch si ľudia vytvárali predstavu o gréckokatolíkovi, spomínajúc si na M. Lacku.

Vieme, že o. Michal Lacko sa veľmi často pohyboval medzi najvyššími predstaviteľmi Cirkvi. Cirkvi všeobecnej i iných cirkví. Vystupoval na mnohé katedry. Bol na mnohých významných konferenciách. Prechádzal všetkými svetadielmi. Stretával sa s každou vrstvou ľudí.

Lacko — gréckokatolík!

Bol ním naplno. Celou svojou myšliou, celým svojím srdcom, celou svojou dušou. Tak, ako človek má byť.

Hľa, gréckokatolík.

Toto jeho bytie bolo zárukou jeho svedectiev, vypovedaných slovne.

Každý, kto videl Lacku, kto sa s ním stretol, videl gréckokatolíka, stretol — gréckokatolíka.

Otázku — ako vidieť — zdôrazňujeme. Dosiť sme si ju totiž nevšimli.

Na tomto mieste nám treba myslieť aj na jeho vystúpenia, to znamená na jeho formulovania: som gréckokatolík. Jeho osobné kontakty boli osobitne bohaté. Programovane i spontánne sa stretával s gréckokatolíkmi i s negréckokatolíkmi po celom svete. Boli to stretávania verejné i súkromné, priateľské, celkom bezprostredné.

Nad jednou skupinou Lackových príspevkov je bibliograf v rozpakoch. M. Lacko referuje — s nadšením, ktoré neskrýva — o tom, že Svätý Otec prijal slovenských gréckokatolíkov, že niekde hovoril po slovensky, že cirkevné štatistiky už poznajú pojem „slovenský gréckokatolík“ atď. Už dikcia informácie prezrádza, že autor tu vidí niečo vážne. Osobné. Zvest' o existencii slovenských gréckokatolíkov došla tam, kde dôjsť má, kam musí dôjsť.

Hľa, Lacko!

Hľa, otázka zvaná slovenský gréckokatolík.

Dostáva — konečne — potrebný ekle-

ziologický rozmer. Michal Lacko mu dodáva súradnice, bez ktorých je na veľkej mape stratený.

Ide tu o Lackov príspevok, vytvorený zväčša jeho živým slovom. Spomínané reflexie v tlači predstavujú skôr ozvenu . . .

Udalosť, ktorá sa v príspevkoch o Michalovi Lackovi traduje, vonkoncom nie je epizodickou. Otec M. Lacko oduševnene hovorí prefektovi kongregácie pre východné cirkvi kardinálovi E. Tisserantovi o slovenských gréckokatolíkoch. Cirkev ich osobitosť uznať musí. Kardinál odpovedá, že „takých ešte nestretol a chcel by vidieť aspoň jedného, ktorý sa hlási za Slováka.“

O. Lacko mu pohotovo odpovedá: „Eccomi qua! — Hľa, tu som!“ Vyznanie? — Aj to. Situácia svedčí, že zvest' o nás sa dostáva vysoko, tam, kde zvest' o nás sa dostať má. Musí.

Pochopiteľne, že o veci sa ďalej rozširovať nemôžeme. Sapienti sat. Jeden prípad však každému otázku zilustruje.

Je to prípad Mons. Františka J. Fugu. Michal Lacko mal na ňom „podiel“. Zväčša formou, o ktorej a teraz tu hovoríme.

F. Fuga sa narodil v roku 1923 vo Vinnom pri Michalovciach. Bol rímskokatolík (stará matka z matkinej strany bola gréckokatolíčka). Študoval v Michalovciach, teológiu začal v Bratislave a pokračoval v Košiciach, odkiaľ v jeseni 1945 ide v skupine, v ktorej je aj Michal Lacko i Jozef Tomko, študovať do Ríma. V marci 1950 sa stáva kňazom. Štúdiá ukončil v Ríme v júni 1952. Predstavení ho poslali za kaplána do Sedice, diecéza Belluno (sev. Taliansko). S Michalom Lackom je v neustálom styku. Ten ho upozornil na situáciu slovenských

gréckokatolíkov v Kanade. F. Fuga podľa Michalovho príkladu žiada o zmenu obradu — v roku 1953 — a je to M. Lacko, ktorý ho v Ríme do gréckokatolíckeho obradu zasväcuje. V marci 1954 je už v Toronte a od 25. apríla 1954 je v Hamiltone — medzi slovenskými gréckokatolíkmi, kde aj 9. novembra 1987 zomrel (v r. 1973 dostal titul monsignora, od r. 1974 je dekanom pre celú Kanadu, r. 1975 dostal titul Mitred-Archpiest, a od marca 1981 je gen. vikárom kanadskej gr.-kat. eparchie). Je dobrým dušpastierom i národovcom (bol aj predsedom zahraničnej Matice slovenskej, vydavateľom, mecenášom atď. Gréckokatolíkov treba sceliť: v roku 1954 zakladá sa časopis Mária, ktorý o. F. Fuga dlho rediguje — 13 rokov, píše do neho spolu s Michalom Lackom i finančne podporuje. „A keď som mu — M. Lackovi — oznámil, že v Hamiltone plánujeme budovať svätýňu k úcte Panny Márie Klokočovskej, jeho radosť akoby nemala konca kraja. Dokonca som ho potešil aj kópiou dekrétu z Posvätej kongregácie pre východnú cirkev, v ktorom Eugen kardinál Tisserant v mene Svätého Otca Pia XII. nám dokonca blahoželal k tejto šťastnej ideji, aby sme len budovali svätýňu k úcte svojej nebeskej Patrónky, že to bude zárukou požehnanja. O. Lacko bez prosenia dal namaľovať ikonu Panny Márie Klokočovskej istému mníchovi v Grottaferate.“ M. Lacko ikonu dal posvätiť Svätému Otcovi — a poslal ju priateľovi F. Fugovi do Kanady). Tak o. M. Lacko ako aj o. F. Fuga vyhľadávali slovenských gréckokatolíkov, uvedomovali ich i formovali, nábožensko-cirkevne i národno-kultúrne. Aj Jozef Paučo bol získaný do akcie obraňovať slovenských gréckokatolíkov. F. Fuga ako vydavateľ osobitne pamätal na našich biskupov Pavla P. Goidiča i Vasil'a Hopku. Hamiltonská gréckokatolícka farnosť pod vedením o. F. Fugu vytvorila tradíciu gréckokatolíckych odpustov, na ktorých o. Michal Lacko zvyčajne kázal.

Poznamenajme, že Mons. František Fuga si priateľstvo i spoluprácu s o. Michalom Lackom osobitne vážil.

(A nás — gréckokatolíkov — o. Michal Lacko upozorňuje na tohto pozoruhodného činiteľa našej Cirkvi.)

Začali sme tvrdením, že o. Michal Lacko, SJ, gréckokatolíkom formoval nielen tlačným, ale aj živým, hovoreným slovom. Upozornili sme na niektoré skutočnosti, ktoré túto hypotézu potvrdzujú. Výrečný je najmä vzájomný tvorivý vzťah Michala Lacku a Mons. Františka Fugu. Nebol jediný. O. Michal Lacko zvest' o nás — o gréckokatolíkoch na Slovensku — doniesol na najvyššie miesta v Cirkvi. A pridajme, že táto zvest' bola vypočutá.

„Hovoril“ o nás svojou bytosťou. Najvýrečnejšie.

Tým sa prihovára aj nám.

Sme disponovaní ho vypočuť?

o. PhDr. Michal FEDOR, SJ.

O novom Východnom práve

Pápež Ján Pavol II., apoštolskou konštitúciou „Sacri Canones“, vyhlásil 18. októbra 1990, nový „Kódex Kánonov Východných Cirkví“ (CCEO). Tento Kódex vstúpil do platnosti 1. októbra r. 1991.

Ide o spoločný Kódex pre všetky východné katolícke Cirkvi. I keď sa tento Kódex niekedy obohacuje prívlastkom: „nový“, ide o prvý Kódex pre východné katolícke Cirkvi vyhlásený Apoštolskou Stolicou vôbec.

Tento Kódex je neoddeliteľnou súčasťou jediného Tela právnych kánonov (Corpus iuris canonici). Do tohto Tela, patria tri Dokumenty:

1. Kódex kanonického práva latinskej Cirkvi (CIC) — vyhlásený roku 1983;
2. Apoštolská Konštitúcia „Pastor Bonus“ na reorganizáciu Rímskej Kúrie z roku 1988 a
3. Kódex Kánonov pre Východné Cirkvi (CCEO), ktorý vstúpil do svojej platnosti 1. októbra 1991.

Nové Východné právo je vo svojej originálnej reči napísané po latinsky, je rozdelené na Tituly, ktoré sú rozdelené na Kapitoly a tie na Články. Obsahuje 1546 kánonov. Podľa najnovších správ toto Právo sa už prekladá do moderných živých rečí: do gréčtiny, arabštiny, angličtiny, do taliančiny a do ukrajinčiny. Ukrajinský preklad je už hotový, potrebuje iba posledné redakčné úpravy . . . Dúfa-

me, že sa nám tento slovanský preklad dostane čoskoro do rúk . . .

Všimnime si teraz, čo hovorí Východné právo o príslušníkoch tej ktorej Cirkvi, nakoľko s touto otázkou sa stretávame i u našich čitateľov.

Nové Východné právo o tejto problematike vo svojom 29. kánone hovorí toto:

Dieťa, ktoré ešte nedosiahlo vek štrnástich rokov, krstom je zapísané do Cirkvi s vlastným právom, do ktorej je zapísaný katolícky otec; ak však iba matka je katolíčkou alebo obaja rodičia spoločne žiadajú, je zapísané do Cirkvi s vlastným právom, do ktorej patrí matka, (to platí) s výnimkou (ak neexistuje) partikolárneho práva prehlásenej Apoštolskou Stolicou.“ (kan. 29 § 1)

Podobný kánon, avšak trochu iného znenia máme v latinskej Cirkvi (CIC, 1983). Ide o kánon 111, § 1, v ktorom sa hovorí: „S prijatím krstu je dieťa rodičov zapísané do latinskej Cirkvi, ak rodičia do nej patria, alebo ak jeden z nich do nej nepatrí, a obidvaja rodičia po dohovore sa spoločne rozhodli, že dieťa bude pokrstené v latinskej Cirkvi; ak však chýba spoločný súhlas (nedohodnú sa), je zapísané do rituálnej Cirkvi, do ktorej patrí otec.“

Východné právo rozhoduje v prospech otca. Iba v dvoch prípadoch rozhoduje v prospech matky:

1. keď iba matka je katolíčkou,
2. keď obidvaja rodičia po spoločnom

súhlase žiadajú aby dieťa, cez krst, bolo zapísané do Cirkvi matky.

Pri príprave Východného práva, jeden člen prípravnej komisie porovnáva kánon 29 § 1 CCEO s latinským kánonom 111 § 1 (CIC) poznamenal: „že latinské právo neotvára možnosť prechodu na východný obrad, zatiaľ čo východná Schéma (vtedy to bola iba schéma) otvára možnosť prechodu na latinský obrad, ak matka napríklad je latiničkou.“ Odpoveď na tento protest znela: „V latinskom práve (CIC) je tá istá možnosť.“ (NUNTIA, 28 /1989/ 20.) — čo je v skutočnosti i pravdou, pretože naozaj kánon 111 § 1 latinského kódexu (CIC) ako sa zdá, nevyklučuje možnosť, že by rodičia rozdielneho obradu (teda latinského a východného) by nemohli po spoločnom súhlase sa rozhodnúť, aby ich dieťa bolo pokrstené vo východnej Cirkvi do ktorej patrí jeden z rodičov.

Kánon 29, § 1 uvádza výnimku v prospech východnej Cirkvi zo strany Apoštolskej Stolice na báze tzv. partikolárneho (čiastočného) práva, ktoré by bolo platné iba pre danú východnú Cirkev. Je však potrebné o danú výnimku žiadať. V prípade Česko-Slovenska Cirkvou s vlastným právom je Prešovská eparchia a jej episkop, ktorého právomoci sa týkajú celého Česko-Slovenska. Podľa takého partikolárneho práva by bolo možné (ak by to daná Cirkev žiadala), zapisovať deti do Cirkvi, vždy do tej do ktorej patrí otec — ak to si vyžadujú miestne podmienky, a ak je to potrebné pre záchranu duší (NUNTIA, 22 /1986/ 29.)

Bohu zasvätený život

(25. marca, na sviatok Zvestovania Panny Márie zložili svoje dočasné sľuby Sestry Služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie)

Povolanie k zasvätenému životu je povolanie k plnosti kresťanského života, k dokonalosti, k svätosti. Podstatou rehoľného života je úplné obetovanie sa Bohu. Tento život sa začína noviciátom, ktorého úlohou je viesť novicku do rehoľného života, oboznámiť ju s požiadavkami rehole a so životom podľa evanjeliových rád: s radou čistoty, chudoby a poslušnosti, k čomu sa po skončení noviciátu zaviazala rehoľnými sľubmi.

Predpokladom vstupu do rehole je „povolanie“. Pod slovom rehoľné povolanie rozumieme záväzok, ktorý jednotlivec pociťuje ako volanie od Boha, prijíma špeciálnu službu v Cirkvi cez oddanie seba samého Bohu a bratom, odriekajúc sa manželského života.

Povolanie prichádza obyčajne cez pro-

stredníka (kňaz, sestrička, udalosť) z výšky od Boha, no pramení v hĺbke človeka. Možno sa naň pozerať ako na projekt života, ktorý Boh tvorí a človek prijíma, ako na dialóg t. j. stály proces stretnutia medzi Bohom a človekom a tiež ako na duchovný vzrast (nachádza sa v stave povolania, nie má povolanie), čo znamená žiť v zhode s hodnotami zasväteného života.

Pre Boha povolať znamená vybrať. Keď Boh volá, dáva aj úlohu — misiu, ktorá je v zhode s charizmou, ktorú vybraný prijíma. Zo strany človeka ide o globálnu víziu svojej existencie s vedomím si svojej neopakovateľnosti, ku ktorej pripája konkrétny ideál pre ktorý sa oplatí žiť i umierať. Na definitívny výber ideálu upriami všetky svoje sily (energiu) a tento „výber“ sa stane preň hodnotou dominantnou, centrálnou.

Psychodynamika povolania spočíva v živote podľa piatich najvyšších hodnôt. Sú to: život s Bohom, nasledovanie Krista, čistota, chudoba, poslušnosť. Stálosť v povo-

laní sa zakladá na tom, že povolaný je motivovaný, či už na úrovni vedomej alebo podvedomej, potrebami, ktoré sú zhodné s hodnotami povolania. Proti spomenutým najvyšším hodnotám môžu stáť potreby neharmonizujúce s nimi t. j. vytvárajúce nestálosť napr. agresivita, dôvera v seba, sexuálna potreba, útek od zodpovednosti, citová závislosť, exhibicionizmus. Pri skúmaní povolania je veľmi dôležitá motivácia t. j. vnútorné faktory, ktoré osoba prijíma a riadi sa nimi. Pri identifikovaní povolania je veľmi dôležitý stupeň slobodného výberu zo strany kandidáta ako aj kvalitatívna motivácia, pretože človek je aktívny z vnútornej iniciatívy, na základe správnych vnútorných princípov. Tieto mu potom pomáhajú identifikovať seba a tiež budovať seba. Je ovládaný svojimi vnútornými silami, ktoré sa rodia z poznania, alebo z intuícií budúceho dobra ku ktorému smeruje. Vlastne, každé povolanie sa bazuje (zakladá) na motivácii.

V každom povolaní je aspekt nadprirodzený (Boh volá ako chce a kedy chce) a aspekt prirodzený t. j. každé povolanie sa zapája do života človeka a ten naň odpovedá so všetkou svojou existenciou.

Sr. R.

Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 100. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (1892—1992)

(16. pokračovanie)

JABLOŇ

V našej ťažkej situácii, keď sestry vyviezli zo Svidníka a nebola nádej nájsť ústav na východnom Slovensku, obrátili sme sa s neodbytnými modlitbami k sv. Jozefovi. Prosili sme ho od tej chvíle, keď nás stále nútili odísť zo Svidníka. Vtedy sme si povedali, že nás sv. Jozef musí vypočuť, aj keby sme sa mali pomodliť 100 deviatnikov. On nás vypočul už po 50 deviatnikoch. Z vďačnosti sme sa však pomodlili 100 deviatnikov, ako sme sľúbili. Do Čiech a na Moravu sme sa už nechceli vracieť, lebo sme vedeli, čo všetko sme museli prekonať, kým sme sa dostali na Slovensko. Len na Slovensku sme mali nádej a možnosť na rozvoj.

Dňa 30. decembra 1970 tri naše sestry prišli pracovať do obce Jabloň (okr. Humenné), i keď v tejto dobe rehoľné sestry už nikde neprijímali do zamestnania v domovoch dôchodcov. Boli to sestry: Ľubomíra Pekárová, predstavená a vedúca sestra ústavu, Pavla Ištvaníková, zdravotná sestra, Euzébia Tírpáková, zdravotná sestra, Michaela Tarčová, zdravotná sestra (od 1. augusta 1971).

Po krátkom čase sestra Euzébia sa stala vedúcou kuchárkou v kuchyni. Vedúcim ústavu bol p. Ján Halko, starší pán. Na odbore sociálnej starostlivosti v okrese bol dobrý rímskokatolíck. Ich zásluhou boli naše sestry prijaté do zamestnania v tomto ústave.

Obec bola rímskokatolícka, ale všetky ďalšie obce boli gréckokatolíck. V tom čase na našich obciach boli veľké problé-

my s pravoslávnyimi. My sme tu mali pokoj a nerušili nás. Na veľké sviatky a v nedeľu sme mohli chodiť do nášho chrámu. Jabloň bola filiálnou obcou a Služba Božia tu bola len raz v týždni a v nedeľu. Situáciu sme vyriešili tak, že naša kongregácia kúpila sestram auto. Sestra Ľubomíra a sestra Pavla si urobili vodičský kurz a denne vozili sestry na sv. liturgiu do susedných obcí.

Od samého počiatku sa sestry starali aj o chrám. Pomáhali ľuďom, apoštolujú príkladom, modlitbami a obetami.

V roku 1972 KNV, odbor sociálnej starostlivosti v Košiciach, premenoval charakter ústavu v Jabloni na Ústav sociálnej starostlivosti pre mentálne postihnutú mládež. Sestry mohli naďalej pracovať v ústave. Ústav sa rozšíril vybudovaním novej budovy pre 50 detí.

Dňa 30. augusta 1973 prišla zmena a

premiestňovanie sestier. Sestra Ľubomíra Pekárová odchádza do Dúbravy a na jej miesto prišla sestra Teodózia Mišová z Prešova.

Nová budova bola dokončená 31. decembra 1974. V januári 1975 ju odovzdali do prevádzky. V obidvoch budovách je umiestnených 85 detí. V priebehu roka prijali do zamestnania ďalšie štyri sestry a vo februári 1976 piatu z Kolesovíc. Vedúci v Kolesoviciach jej robil ťažkosti a vyše roka odkladal jej uvoľnenie zo zamestnania.

V novej budove je aj kaplnka. Sestry majú svojho kňaza. Do kaplnky však zakázali chodiť deťom a civilným zamestnancom. Niektoré zamestnankyne dostali od riaditeľa OÚSS Humenné osobné pokarhanie a napomenutie. Vo svojom náboženskom presvedčení však boli pevné a nedali sa zastrašiť. Chodili naďalej do kaplnky a výpady prestali.

O. Ľudovít Michalovič pomáha miestnemu duchovnému pri mesačných sv. spovediach a na sviatky. Dievčatá sa denne modlia so sestrami sv. ružencem v kaplnke, po ktorom je požehnanie s Božou Eucharistiou. Pri každej Službe Božej sú duchovné myšlienky na každý deň, niekedy býva aj poučenie pre dievčatá. Duchovný vzrast sestier stúpa.

V Jabloni naše sestry navštívil otec biskup Vasil dvakrát. Tretíkrát 19. júla 1976. Bola to jeho akoby rozlúčka, možno povedať. Prišiel k nám dať svoje posledné arcipastierske požehnanie. Zomrel 23. júla 1976 v Prešove. Na jeho pohrebe bolo osem našich sestier z Jablone. V našej kaplnke boli za neb. otca biskupa odslúžené tri sv. liturgie.

V dňoch 20. a 21. augusta 1977 nás navštívila generálna asistentka sestra Pavla Šeremetová z Ríma a previedla vizitáciu. Bola spokojná s dobrým duchovným stavom našich sestier.

Vo voľnom čase naše sestry nacvičujú s dievčatami kultúrny program na rôzne jubileá a výročia. Dievčatá vystúpili s programom aj na krajskej súťaži v Matildej Hute roku 1975. Dostali za to krajské pochvalné uznanie. Roku 1977 súťažili v športe a obsadili prvé miesto medzi ústavmi v kraji. Roku 1978 vystupovali na MDŽ v kultúrnom dome v obci a tiež v susedných obciach: Koškovce, Brestov nad Laborcom, a to s dobrým úspechom.

Do našej rozbehnutej práce v Jabloni ako blesk z neba zasahuje OÚSS Humenné, keď v roku 1978 štyri naše sestry premiestňujú z Jablone do ÚSS v Kalinove (okr. Humenné). V Jabloni ostalo päť sestier.

Sestry v Jabloni

(Pokračovanie na 9. strane)

V kaplnke v Jabloni

(Dokončenie z 8. strany)

Dúbrava

Krajská zdravotná sestra pozorovala nedostatočné a nesvedomité ošetrovanie bezvládných pacientov v ústave v Dúbrave a preto tam chcela umiestniť rehoľné sestry. My sme sa o tento ústav zaujímali ešte v roku 1971. Vtedajší vedúci ústavu však do práce nechceli prijať rehoľné sestry. Preto sme sa hlásili u krajskej sestry a ona našu ponuku dohovorila s Okresným ústavom sociálnych služieb v Humennom. A tak dňa 30. augusta išli štyri naše sestry do Dúbravy (okr. Humenné). Boli to sestry: Ľubomíra Pekárová, predstavená a vedúca zdravotná sestra ústavu z Jablone, Christofora Ondíková z Ordina riátu v Prešove, Jana Koščová z civilu, Metodia Piatková z Kolesovíc (v januári 1974). Všetky pracujú ako zdravotné sestry, sestra Christofora pomáha aj v kancelárii.

V ústave je umiestnených 90 žien od 25 rokov vyššie. Sú to väčšinou nevládne a všetky duševne choré. S malým počtom zamestnancov naše sestry pripravujú programy na sviatočné dni. Vždy vystupujú s úspechom a pochvalou publika.

Krajská zdravotná sestra niekoľkokrát navštívila ústav. S prácou sestier, čistotou a s poriadkom, bola vždy veľmi spokojná.

Sestry služobnice sa o chovanky starajú aj duchovne. Pred sviatkami a pred smrťou sa postarajú, aby prijali aj sviatosti. S tými, čo sú schopné, modlia sa. Vedúci ústavu im v tom nerobí ťažkosti. Majú svoju kaplnku a Eucharistického Krista. Služba Božia je v nej len dva razy v týždni. V ostatné dni chodia autom do susedných obcí.

S pomocou miestnych žien udržujú v susedných obciach čistotu, poriadok a ozdobu v chrámoch. Perú chrámovú bielizeň, šijú pre okolité chrámy všetky potrebné veci, pestujú kvety pre tieto chrámy, spievajú pri Službe Božej, učia diev-

čatá a ženy spievať cirkevné piesne. Svojím príkladom, prítomnosťou, obetami a modlitbami povzbudzujú ich náboženskému životu.

Samotná obec Dúbrava zostala pravoslávna, aj keď polovica je gréckokatolícka. Gréckokatolíci chodili po úradoch, aby si vydobyli spoluúžívacie chrámy, ale nepodarilo sa im to. Úrady podporovali len pravoslávnych. Preto verní gréckokatolíci chodia do chrámu do susedných obcí. Naším nedovolí miestny pravoslávny duchovný ani posvätiť veľkonočné jedlá v miestnom chráme.

Medzi zamestnancami ústavu sa našli aj takí, ktorí žiadali o odchod sestier z ústavu. OÚSS to však nedovolil. Sestry pracujú ďalej, aj keď počítajú s tým, že onedlho z Dúbravy odídu.

(Zostavila sestra Veronika Zbihlejšová; pre tlač upravil o. F. D.).

(Pokračovanie v budúcom čísle.)

Pavilón pre ležiacich v Dúbrave

Ošetrovací ústav v Dúbrave

Nová evanjelizácia 2000

Z kresťanského
sveta

Do rúk sa nám dostalo 1. slovenské číslo medzinárodného katolíckeho časopisu Nová evanjelizácia 2000. Tento časopis vychádza v siedmich jazykoch na šiestich kontinentoch sveta a je jednou z odpovedí na výzvu, ktorú v roku 1983 predniesol Svätý otec Ján Pavol II. Pri návšteve Haiti ohľadom novej evanjelizácie povedal: „Hľadajte do budúcnosti s rozhodnutím pre novú evanjelizáciu: novú svojim nadšením, novú svojimi

Ročné témy navrhované pre dekádu evanjelizácie

Vďaka mnohoročným štúdiám a službe v Cirkvi, vďaka jedinečným príležitostiam na konzultácie, pozorovanie a infomovanie a vďaka mimoriadnym milostiam a ochrane, ktoré sprevádzajú jeho úrad, má každý pápež príležitosť nahromadiť veľké zdroje múdrosti a poznania. Vedení myšlienkami, ktoré sú najbližšie ich srdcu a okolnosťami doby, pápeži zdieľajú tento hlboký pohľad na Cirkev cez pápežské encykliky a apoštolské exhortácie. Vychádzajúc z myšlienky pápežov Pavla VI. a Jána Pavla II. bol vydaný zoznam tém, ktoré by mohli usmerňovať naše myšlienky a snaženia počas každého roku poslednej dekády tohto tisícročia. Pri každej téme je súčasne uvedený názov pápežského dokumentu, ktorý nám môže pomôcť lepšie pochopiť, čo Boh od nás očakáva a ako najlepšie uskutočniť všetko to, čo od nás požaduje.

1992 — Duch svätý — Sila k svedectvu až po okraj zeme
Schopnosť meniť jednotlivcov a spoločnosť nespočíva v osobnom nadaní alebo v nejakej technike. Dary a ovocie Ducha Svätého sú podstatné pre budovanie novej spoločnosti a pre uskutočňovanie obrátenia aj jednotlivca. Duch Svätý je „základným uskutočňovateľom evanjelizácie“ (EN 75; RM 21). Potrebujeme silu Turíc, aby sme mohli priniesť dobrú novinu Ježiša Krista všetkým národom.

Štúdium Dominum et Vivificantem — O Duchu Svätom v živote Cirkvi a sveta

metódami a novú vo svojom výraze.“

Ako odpoveď na túto výzvu sa vytvorila v Ríme okolo redemptoristov otca Toma Forresta skupina aktívnych ľudí, ktorí predložili Svätému Otcovi projekt nádeje a lásky pod názvom EVANJELIZÁCIA 2000. Cieľom tohto projektu je zjednotiť všetkých katolíkov a povzbudiť všetkých kresťanov k spoločnému cieľu: Dať Ježišovi Kristovi k dvetisícim narodeninám dar, po ktorom najviac túži — svet, ktorý bude viac kresťanský ako ten dnešný.

Dňa 3. júna 1987 dal arcibiskup José Sanchez, sekretár Kongregácie pre evanjelizáciu národov, svoje požehnanie a oficiálne otvoril Rímsky úrad pre EVANJELIZÁCIU 2000. Matka Tereza, ktorá bola ako hosť prítomná na otvorení, povedala (ako vždy s ružencom v ruke): „Budem sa modliť za vás všetkých, aby ste sa cez túto prácu lásky mohli stať svätými. Svätosť nie je výsadou zopár jednotlivcov, ale je to povinnosť každého z nás.“ V ten deň pri rannej svätej omši Svätý Otec povedal: „Nech Boh žehná váš úrad pre EVANJELIZÁCIU 2000, aby sa stal veľkou službou Cirkvi.“

EVANJELIZÁCIA 2000 iniciuje, inšpiruje, napomáha a uskutočňuje rôzne aktivity — podnecuje celosvetovú modlitebnú kampaň za evanjeli-

NOVÁ
EVANJELIZÁCIA
2000

Číslo 1

„Boh pripravuje
NOVÚ JAR kresťanstva“
Redemptoris Missio

záciu pripravuje celosvetové duchovné cvičenia pre kňazov, iniciuje zakladanie a koordináciu evanjelizačných škôl, evanjelizuje prostredníctvom rádia, televízie a cez video (LUMEN 2000), vydáva evanjelizačné brožúrky a časopis EVANJELIZÁCIA 2000. Tento časopis vychádza vo svete už niekoľko rokov. Vychádza 6-krát do roka. Časopis Vám redakcia môže zaslať zdarma — s dobrovoľným príspevkom.

Adresa, kde si môžete časopis objednať je:

Kláštor redemptoristov
Puškinova 1
811 04 Bratislava

■ Svätý Otec Ján Pavol II. začiatkom marca t. r. vymenoval prvého apoštolského nuncia v Chorvátsku. Je ním Mons. Giulio Einaudi, 64-ročný taliansky arcibiskup, ktorý bol doteraz nunciom v Chile. Nového apoštolského nuncia začiatkom apríla vymenoval Svätý Otec aj pre Ukrajinu, s ktorou naviazala Svätá Stolica diplomatické styky vo februári t. r. Novým nunciom sa stal 55-ročný Mons. Antonio Franco, ktorý v diplomatických službách Svätej Stolice pracuje od r. 1972 a okrem iného pôsobil aj ako stály pozorovateľ Vatikánu pri OSN.

■ Prednedávnom (17. februára) si katolíci na Ukrajine, ale i v srdci Ríma pripomenuli sté výročie narodenia kardinála Jozyfa Slipého. Bol prínosom ukrajinskej katolíckej cirkvi, nemým svedkom jej fyzického i morálneho útlaku. Vyše osemnásť rokov prežíval útrapy sovietskych väznic a táborov. Na intervencie pápeža Jána XXIII. ho prepustili a mohol sa presťahovať do Ríma. Vydal svedectvo, že ateistickému režimu sa nepodarilo cirkev zlikvidovať, hoci žije v podsvetí, má kňazov, rehoľníkov i tajnú hierarchiu. Zomrel 18. septembra 1984, je pochovaný v Ríme, no túžbou ukrajinských katolíkov je, aby sa jeho telesné pozostatky vrátili do vlasti — do katedrály vo Ľvove.

SLOVO RODIČOM

Vaše deti o pár týždňov sa po prvýkrát stretnú s Pánom Ježišom. Veľa záleží na Vás, aké bude toto ich stretnutie a vôbec ďalší život s Ním. Nevieť, koľkí z Vás si uvedomujú túto skutočnosť naplno. Mnohé deti sa na prvé sv. prijímanie tešia a dôsledne pripravujú. Pravidelne chodievajú na hodiny náboženstva, v rozhovore s nimi cítia, že sa im venujete a osobne ich vediete k hlbšiemu poznaniu Ježiša Krista. Nie všetci ste si vedomí veľkosti a vážnosti chvíle prvého stretnutia s Ježišom. Žiaľbohu sú aj takí rodičia, ktorí sa o duchovný rast svojich detí vôbec nestarajú. Tu im chcem pripomenúť, že 2 hodiny náboženstva v týždni nemôžu nahradiť dôkladnú rodinnú prípravu na tak veľký sviatok. Na otázku, ktorú často deťom kladiem, či boli v nedeľu v chráme na bohoslužbách, odpoveď zavše znie — nie. Keď sa ich pýtam na príčinu, kývu plecami, alebo úprimne povedia, že mama a otec nešli, alebo nechceli ísť do chrámu. Takíto rodičia vôbec nechápu a nevedomujú si skutočnosť, že z celej prípravy na prvé sv. prijímanie okrem základných vedomostí z náboženstva, ktoré deti majú získať, je najdôležitejšie poznanie Ježiša Krista a to skrze živé praktizovanie viery rodičov. Použijem takýto príklad: Dieťa je šťastné, keď má obidvoch rodičov, ktorí sa o neho starajú. Vie, kde je jeho domov,

tam sa cíti dobre. Pozná otca i mamu a pozná tiež presné pravidlá života v rodine. Spôsob života a všetko, čo s ním súvisí, preberá od svojich rodičov automaticky a nenútené. Na druhej strane dieťa, ktoré rodičia odmietli a dali do detského domova, nepozná svoju mamu, otca, pretože s nimi nežije a tak nemôže preberať spôsob ich života. Nemá ku nim žiadny vzťah. Stretnutia raz, či dva razy do roka nemôžu nahradiť rodinné prostredie, ich vzájomný vzťah je pretrhnutý.

Presne tak je to aj v duchovnom živote. Ak rodičia nepraktizujú chodenie do chrámu, ak nežijú život podľa evanjelia Ježiša Krista, ak nevedú dieťa k tomu, že chrám je domom Božím a sami sa v ňom necítia doma, potom ani dieťa tento pocit nenadobudne. Krista nemožno spoznať jedným, alebo niekoľkými návštevami chrámu, ale jedine intenzívnym prežívaním kresťanstva v rodine a častým navštevovaním bohoslužieb. Ak si toto nevedomíme, tak namiesto, aby prvé sv. prijímanie bolo pre deti jedinečným zážitkom živého stretnutia s Kristom, stane sa obyčajnou maškarádou, akýmsi núteným rituálom, ktorým chceme ako tradiční kresťania prejsť. Príkladní rodičia chodievajú s deťmi do chrámu často — každú nedeľu, ba nájdu si čas aj v týždni, obzvlášť v tomto liturgickom období. Deti týchto

rodičov nielen že poznajú kto je Ježiš, ale si ho aj obľúbia a v chráme sa cítia doma. Ježiš sa im aj ich rodičom odmení darmi, aké vie dať len on. Rozdá im dary Ducha Svätého, milosti Božie. Také dieťa vie, že Kristus, to nie je iba osoba, ktorá je namaľovaná v chráme na obraze, či na kríži, ale že Ježiš, to je Boh všemohúci Boží syn, ktorý je spoločníkom človeka vo chvíľach radostných i bolestných. Verí, že tento Ježiš nie je len akýmsi symbolom kresťana a chodievanie do chrámu akousi tradíciou, ale že Ježiš je strojom šťastia človeka. On vstal zmŕtvych, aby sme my mohli žiť. Bez neho by náš život nemal zmysel.

Prosím Vás, rodičia, veďte svoje deti v tomto duchu. Buďte im príkladom. Dajte možnosť svojim deťom, aby poznali Ježiša vo Vás a tak, aby naše živé spoločenstvo kresťanov rástlo k radosti nášho nebeského Otca i k radosti a plnému šťastiu Vás i vašich ratolestí.

(A. M.)

Viera DONOVALOVÁ-KLENKOVÁ Vzkriesenie

To v ňom svedčí prebudený život
a vyspevuje háj,
žblnkajú rieky. Jak o závod
vyzváňa celý kraj.

Je ako pevnosť nedobytná,
náručie, čo nás láskou putná.

Je ako prameň živých vôd.
Na cestách bdely doprovod.

SLOVO ŽIVOTA NA MESIAC APRÍL 1992

„A vôbec všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho Pána“ (Fil 3, 8)

Svätý Pavol tu hovorí o veľkej zmene, ktorú v ňom spôsobilo stretnutie s Kristom. Aj pred svojím obrátením bol horlivý, plný nadšenia pre Božiu vec, vyhľadával Božiu vôľu a spoznával ju v Mojžišovom zákone.

Ale keď teraz hľadá na toto obdobie v novom Kristovom svetle zdá sa mu to ako čosi, čoho sa treba zbaviť, ako čosi, čo nemá nijakú hodnotu.

„A vôbec všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho pána“ (Fil 3, 8)

Ale čo vedie apoštola k takému jednoznačnému postoju? Sú to vnútorné predpoklady a dispozície, na ktorých sa zakladal jeho vtedajší život. Za horlivosťou a nadšením za Zákon, za smädcom po spravodlivosti alebo osobnej svätosti bola skrytá dôvera vo vlastné sily; bolo tam lipnutie na sebe samom, bolo tak hľadanie duchovného výsledku, ako keby dokonalosť bola založená iba na osobnom úsilí.

„A vôbec všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho Pána“ (Fil 3, 8)

Stretnutie s Ježišom radikálne zmenilo tento postoj. Ako v oslnivom svetle apoštol pochopil, že svätosť je plodom Božej milosti a spočíva v láske, ktorú Ježiš priniesol na zem. V Ježišovi ukrižovanom vidí

zosobnenie pravej lásky, ktorá sa znižuje, ktorá sa s nami zjednocuje až do tej miery, že dáva svoj život. Ježiš nám odovzdal dar svojho Ducha a urobil nás tak schopnými milovať, ako miluje on. Od toho okamihu, keď zveril svoju minulosť Božiemu milosrdenstvu, apoštol všetky svoje sily zameriava na Ježiša; volí si ho, dáva sa ním uchvátiť a tak sa s ním zjednocuje.

„A vôbec všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho Pána“ (Fil 3, 8)

Ako teda budeme žiť Slovo života tohto mesiaca? Videli sme, že cez svoju skúsenosť nám sv. Pavol hovorí o kresťanskom živote ako o objave a voľbe Ježiša, o tom, že sa máme odpútať od predchádzajúceho života a pevne sa rozhodnúť nikdy sa od Ježiša neodlúčiť.

Aj my sme mali to obrovské

šťastie, že sme sa stretli s Ježišom, že sme ho spoznali a zvolili sme si ho. A Slovo života môžeme žiť takto: urobme predsavzatie, že všetkými svojimi silami budeme verní tejto nesmiernej milosti, že budeme obnovovať svoju voľbu čoraz veľkorejším uskutočňovaním Ježišovho slova. Usilujeme sa nasledovať Ježiša osobitne v jeho radikálnej láske, v jeho úplnom odpútaní sa od seba samého, čo tak oslovilo Pavla apoštola, až ho to úplne zmenilo.

A tak sa staneme aj my veľkými apoštolmi, zvestovateľmi Božieho kráľovstva, pretože cez lásku Ježiš v nás a medzi nami zažiarí a vydá neomylné svedectvo, vyvolá v materializovanom a sekularizovanom svete, ktorý nás obklopuje, vieru v Boha. Na mnohých budeme svojím životom volať, že Boh existuje, že nás miluje a my máme milovať jeho.

Chiara LUBICHOVÁ

Pastoračné návštevy o. biskupa Milana Chautura

31. 3. Zúčastnil sa stretnutia slov. biskupov v Bratislave s kardinálom Jozefom Ratzingerom, prefektom Kongregácie pre náuku viery.
3. 4. Stretnutie s veriacimi a sv. liturgia vo Veľkom Lipníku
4. 4. Stretnutie s veriacimi farnosti a sv. liturgia v chráme sv. Michala archanjela v Litmanovej, dopoludnia sv. liturgia v Údoli o 18. h
5. 4. Návšteva farnosti a sv. liturgie v Bajerovciach (7.30 h), Hromoš (9. h) stretnutie s veriacimi oboch obradov, Šambrone (10. h)

Náš otec biskup Mons. Milan Chatur sa 21. marca stretol v Bratislave spolu s ostatnými biskupmi s prezidentom Václavom Havlom. Na stretnutí sa hovorilo o sociálnych pomeroch na Slovensku v súvislosti s ekonomickou reformou. Po ňom sa otcovia biskupi stretli na ďalšom rokovaní Biskupskej konferencie Slovenska, ktoré prebiehalo za účasti zástupcov z ministerstiev. Bol prerokovaný reštitučný zákon, ďalej návrh zákona o ochrane života a stav priprav na Svetový kongres Pre život, ktorý bude v Bratislave od 28. do 31. mája t. r.

**KRISTUS slávne vstal zmŕtvych.
— Smrťou smrť premohol —
a zosnulým v hrobách —
život daroval.**

(Veľkonočný tropár)

VÝCHODOSLOVENSKÁ METROPOLA KOŠICE je v súčasnosti najväčšou gréckokatolíckou farnosťou našej eparchie. Bohoslužby od obnovenia našej Cirkvi v roku 1968 boli iba vo farskom chráme Narodenia presv. Bohorodičky, ale v poslednom roku veriaci majú možnosť zúčastniť sa na nedeľnej sv. liturgii aj v provizóriách na ďalších troch miestach košických sídlisk — na Terasse, Dargovských hrdinov — známej Furče a na sídlisku Nad Jazerom.

Pre ďalší rozvoj našej Cirkvi je potrebné vybudovať v Košiciach ďalšie chrámy. O to sa snaží aj agilné spoločenstvo veriacich sídliska Košice-Nad Jazerom. Budúci farský chrám hodlajú zasvätiť Ochrane — Pokrovu — presv. Bohorodičky, ktorej sviatok východná cirkev slávi 1. októbra.

Veriaci tohto košického sídliska prosia všetkých ľudí dobrej vôle — a zvlášť ctiteľov Ružencovej Panny Márie — o modlitby a finančné príspevky na výstavbu tohto tak veľmi potrebného Božieho domu.

Nech každá vaša pomoc a milodary sú na príhovor Matky Božej odmenené hojnosťou milosti.

Číslo účtu — II. MP SŠTSP-Košice, 75240-519/0900.

Prázdniny trochu ináč

V dňoch od 17. 2. do 19. 2. tohoto roku počas jarných prázdnin sa v Juskovej Voli (okr. Vranov) uskutočnilo stretnutie miništrantov. Stretnutie zorganizoval o. František Puci, okresný dekan, za pomoci pána Lakatoša, riaditeľa školy v prírode v Juskovej Voli. Tohto stretnutia sa zúčastnilo 70 miništrantov z farnosti Vranov, Sečovská Polianka, Poša a ich filiálky. Program pre chlapcov pripravili ich duchovní otcovia.

Každý deň po raňajkách bolo duchovné slovo o modlitbe, o úlohe a správaní sa miništranta v chráme a mimo neho. Počas dňa chlapci chodili na sankovačku, hrali stolný tenis a rôzne turnaje v spoločenských hrách. Večer boli súťaže, náboženské kvízy, pri ktorých chlapci zdokonaľovali svoje náboženské vedomosti a tí najšikovnejší si odniesli za dobré odpovede i vecné ceny. Utorok 18. 2. bola sv. liturgia, ktorú chlapci spolu so svojimi duchovnými otcami obeťovali za kňazské povolania. Najkrajší zážitok mal z dňa, keď medzi nich zavítal o. biskup Mons. Hirka, ktorý sa s nimi podelil o svoje skúsenosti a pospomínal časy, kedy on bol miništrantom.

F. PUCI, dekan

ART KLASIK

Dňa 27. 3. 1992 vystúpil v prešovskej katedrále sv. Jána Krstiteľa súbor — ART KLASIK, ktorý vznikol a v súčasnej dobe pôsobí v Odesse. Pozostáva z poslucháčov a absolventov Odesského Konzervatória. Pracuje pod umeleckým vedením profesora Konzervatória z Odessy p. Alexandra Vladimiroviča Zajceva. Je to komorný miešaný súbor, ktorý má vo svojom repertoári diela z obdobia renesancie, baroka až po súčasnosť. Sústreďuje sa okrem svetskej hudby aj na sakrálnu zborovú tvorbu. Pri svojom prvom účinkovaní v októbri 1991 u nás na Slovensku, vzbudil veľký záujem verejnosti ako aj odbornej kritiky. Patrí k popredným vokálnym telesám. Ďakujeme za nádherný spev.

Sekulárny inštitút Fatima usporiada seminár pre záujemcov o apoštolát v Rusku (z radov duchovných i laikov). Náplňou seminára budú vzťahy medzi východným a západným kresťanstvom, oboznámenie sa s východnou liturgiou, kultúrou a históriou Ruska. Stretnutia budú počas štyroch víkendov v máji a v júni v Bratislave. (Záujemcovia sa môžu prihlásiť na adrese Peter Murdza, Na križovatkách 8, 821 04 Bratislava.

JEŽIŠ A MÁRIA — PRAMENE DUCHOVNEJ OBNOVY

Drienica

Farský chrám narodenia Panny Márie v Drienici prežíval dňa 23. februára radostnú udalosť — príchod putujúceho obrazu Panny Márie Klokočovskej.

Obec Drienica, vzdialená asi 3 km od Sabinova má okolo 620 obyvateľov z čoho sa 412 hlási ku gr. kat. a 110 k rím. kat. cirkvi. Založenie chrámu sa datuje od roku 1810 a posledná renovácia s dostavbou sakristie bola uskutočnená v roku 1980. Duchovným otcom farnosti je o. Juraj Zimovčák, ktorému pomáha farská rada. Pri oltári nikdy nechýbajú miništranti, chrám je vždy vo vzornom poriadku vďaka dievčatám a ženám, ktoré striedavo po celý rok sa starajú o vzhľad a pôsobivú výzdobu.

Je nedeľné popoludnie. Pri dverách chrámu stojí procesia a očakáva príchod putujúceho obrazu Panny Márie Klokočovskej. Duchovný otec farnosti Geraltovo. Ing. Vladimír Boňko v doprovode svojich veriacych priväza z filiálnej obce Hradiská obraz. Vystupujú po schodoch a všetci za hlaholu zvonov a mariánskej piesne vstupujú do chrámu. Hlbokou poklonou, bozkom a ľúbezou vôňou tymiánu vítajú zväcný obraz a umiestňujú ho pred ikonostasom. Všetci sú dojatí, prichádza Matka...

A tak po celý týždeň prichádzajú do cerkvi dievčatá a chlapi, ženy a muži, starci a stareny, zdraví ale aj chorí, aby sa poklonili a vzdali úctu tej, ktorú si tu vŕcne uctievali už od založenia chrámu.

Každodennými príhovormi, molebenmi, ružencami, krížovou cestou, ale aj akadémiou mladých každodenne pozdravujú všetci svoju nebeskú Matku a vyprosujú si požehnanie pre seba, svojich najbližších. Ale nezabúdajú tiež na sv. Otca, našich biskupov, kňazov a na celú cirkev.

Renčíšov

Dňa 1. marca 1992, v to nádherné nedeľné popoludnie, za radostného hlaholu zvonov vystupujú po strmých schodoch do chrámu sv. Kozmu a Damiána v Renčíšove, veriaci, členovia farskej rady a duchovný otec farnosti Drienica o. Juraj Zimovčák. Prinášajú milostivý obraz Panny Márie Klokočovskej, aby ona aj tu po celý týždeň rozdávala svojim ctiteľom zo svojich duchovných darov.

Každodenne so svojim duchovným otcom sa schádzali mariánski ctitelia do svojho chrámu, aby účasťou na sv. liturgii, sv. prijímaním, molebenmi, krížovou cestou a sv. ružencom pozdravili svoju nebeskú Matku.

Hneď v prvý deň ju pozdravili celé rodinné spoločenstvá. V nasledujúci deň, zase starí a chorí, potom deti a mládež svojim pásmom básní a piesní. V svojich modlitbách nezabudli ani na tých, ktorí ešte nenašli cestu k tomuto prameňu šťastia a života. Nezabudli ani na tých, ktorí nás navždy opustili a v očistci čakajú na skoré oslobodenie a stretnutie sa s nebeskou Matkou a jej synom Ježišom Kristom. V radostnom ovzduší veľmi rýchlo ubehol týždeň. Záverečným molebenom i obchôdzkou okolo cerkvi sa veriaci sa veriaci rozlúčili s obrazom Matky Božej a vo veľkom počte ho doprovodili do filiálneho chrámu sv. Michala v Lačnove.

Lačnov

Celé, aj keď počtom neveliké spoločenstvo veriacych, za hlasu zvonov a jeho ozveny z lačnovského kaňonu, obchôdzkou okolo cerkvi privítalo milostivý obraz Klokočovskej Panny Márie. Radosť zo spoločného stretnutia, neobvyklá preplnenosť miestneho chrámu a mohutnosť spevu vyvolala dojatie a slzy na tvárach a určite aj

vnútorné vzrušenie a povzbudenie tunajších starkých.

V priebehu troch dní stretávali sa naše babičky a dedkovia — všetci už v abrahámovských rokoch pred obrazom Matky Božej, aby účasťou na sv. liturgii, sv. prijímaním a ostatnými pobožnosťami tiež pozdravili svoju nebeskú Matku a aby načerpali ešte dostatok síl a potrebných milostí v rokoch jesene svojho života.

S dojatím a so slzami v očiach sa v utorok 10. marca v podvečer mávaním lúčili naši starkí s obrazom Panny Márie, keď im ju autom odvážali ich duchovný otec do Červenej Vody pri Sabinove.

Červená Voda

Je podvečer 10. marca 1992. Na ceste pred miestnym chrámom ide procesia na čele s krížom, zástavami a zástupom mladých, ale aj starších ľudí, aby privítali svoju Matku.

Zastavuje auto, vyberajú obraz a už spolu s duchovným otcom vystupujú po strmých schodoch do chrámu. Hlas zvonov sa rozlieha okolitými lesmi a mariánska pieseň z úst veriacych a zboru pod vedením p. Karafu znie srdečnejšie než inokedy.

Sv. liturgiou a molebenom začína 5-dňová duchovná obnova. Každodenne prichádzajú tu mariánski ctitelia a pozdravujú ale aj prosia svoju nebeskú Matku o pomoc, radu a prímluvu. Každý deň je venovaný inému stavu (rodinám, starým, chorým, mládeži) a v zdušnú sobotu je pamätané na duše v očistci.

V nedeľu ráno, po svätej liturgii a molebene sa všetci lúčia s putovným obrazom, aby Mária s ňou putujúca Matka navštívila svoje deti vo farnosti Sabinov.

o. Mašlej a A. Mesároš

Ikonostas v drienickom chráme

Chrám v Červenej Vode

Púť do Svätej zeme

4. pokračovanie

Ďalšími miestami našej púte do Svätej zeme bola hora Sión, ktorá spolu s Olivovou horou dominujú nad Jeruzalemom. Hora Sión je svätou horou. Je to miesto, kde sa nachádza večeradlo, teda miesto, kde Ježiš Kristus slávil prvú svätú liturgiu, Eucharistiu. Tam Ježiš ustanovil sviatok kňazstva, na tomto mieste Kristus zoslal svojho Svätého Ducha na apoštolov, je to miesto, kde podľa tradície zosnula Panna Mária, miesto, kde sa nachádza hrob kráľa Dávida.

V blízkosti tohto večeradla je kaplnka otcov františkánov, kde sme slávil svätú liturgiu a obnovili sme si pri nej svoje kňazské sľuby. Samotné večeradlo je dnes vo vlastníctve Arabov. Zo Siónu sme išli do dedinky Ain Karim, mestečka Navštívenia Panny Márie u Alžbety. Cestou sme sa zastavili aj na mieste, kde Pán na Kvetnú nedeľu nasadol na osliatko a šiel do Jeruzalema. Potom sme išli do Betánie Lazarevej, kde je rím.-katolícky kostol, ktorý je postavený na mieste, kde sa Marta stretla s Ježišom, vytykajúc mu: „Pane, keby si bol tu býval, nebol by mi brat zomrel.“ A Ježiš jej na to vtedy odpovedal: „Ja som vzkriesenie a život, kto verí vo mňa, aj keby zomrel bude žiť“. V Betánii je aj gréckokatolícky kláštor.

Ten istý deň sme ešte navštívili Olivovú horu, kde sme sa dotkli a pobozkali skalu, z ktorej vystúpil Kristus na nebesia. Toto miesto tiež vlastní Arabi. Odtiaľ sme zostúpili nižšie, na miesto, kde Ježiš plakal nad Jeruzalemom hovoriac slová: „keby si len poznalo tento deň . . . no preto, že si nepoznalo čas Božej návštevy, nezostane z teba kameň na kameni“. Odtiaľ je už

veľmi blízko do Getsemanskej záhrady. Tam, nad miestom kde sa Ježiš krvou potil, stojí Bazilika národov. Pri bazilike rastú olivy ešte z čias Ježiša Krista. V tejto záhrade sme prežili nádhernú hodinu duchovného rozjímania. V ňom sme si pripomenuli Judašovu zradu a utrpenie Ježiša Krista, ktoré podstúpil za hriechy ľudstva a pomodlili sme sa bolestný ruženec pri skale, kde sa Ježiš modlil pred svojím zatknutím. V blízkosti Getsemanskej záhrady je aj chrám hrobu Panny Márie, teda miesto, kde bola Panna Mária vzatá do neba.

Predtým, než sme vstúpili do starého Jeruzalema, sme okrem svätých miest ešte podnikli cestu k Mŕtvemu moru. Využili sme možnosť vyskúšať hustotu vody tohto slanejho mora. Voda je naozaj taká hustá od soli, že sa v nej nedá ponoriť a plávať sa musí veľmi opatrne, aby ste si ju nenastriekali do očí. Naozaj sa v Mŕtvom mori dá ľahnúť na hladinu vody a čítať si noviny a samotná voda vás nesie. Hneď v blízkosti nášho miesta kúpania v Mŕtvom mori, sa nachádzajú Kumranské jaskyne, kde v Ježišových časoch žila sekta Esénov. V týchto jaskyniach našli sa zvitky Písma svätého písané v hebrejčine, celý prorok Izaiáš a úlomky zvitkov Nového zákona, ktoré sú dôkazom toho, že Písmo sväté bolo napísané ozaj v časoch apoštolských.

Skôr, ako vám porozprávam o tom, čo sme zažili v samotnom Jeruzaleme, chcem sa s vami podeliť ešte o jeden krásny zážitok. Bola to audiencia u katolíckeho jeruzalemského patriarchu, ktorý nás všetkých veľmi láskavo prijal. Oboznámil nás s nelahkou situáciou, ktorú tam dnes katolíci, ale aj iní kresťania majú. Porozprával nám o ekumenických snahách, ktoré sú medzi troma tam sídlacimi patriarchátmi:

katolíckym, pravoslávny a armenským. Na oplátku sme mu my, ústami arcibiskupa Jána Sokola, porozprávali o Slovensku a o živote cirkvi u nás.

Mesto Jeruzalem znamená pre kresťana predovšetkým mesto, v ktorom sa nachádza Kalvária, Golgota a Kristov hrob. K týmto svätým miestam sme sa vybrali po Križovej ceste, ktorá dnes vedie úzkymi uličkami plnými obchodov a obchodníkov. Nenechali sme si však ujsť túto príležitosť, aby sme si nevykonali križovú cestu, hoci sme boli rušení chlapcami lietajúcimi na bicykloch a podnikajúcimi obchodníkmi ponúkajúcimi svoj tovar. Asi po pol hodine — pri dvanástom, trinástom a štrnástom zastavení, sme sa vlastne ocitli už v bazilike Svätého Hrobu, pod ktorej mohutnými kopulami sa nachádza dnes jak Kalvária, tak aj Svätý Hrob, ako aj cisterna, v ktorej bol cisárovnu Helenou nájdený svätý Križ Pána nášho Ježiša Krista. Aj v tomto prípade kľúče od baziliky vlastní Arabi. Samotná bazilika je vlastníctvom gréckej pravoslávnej cirkvi, cirkvi katolíckej, a arménskej. Malé vlastnícke právo v nej majú aj cirkev malabarská a koptská.

Pre nás a vlastne pre všetkých slovenských gréckokatolíkov bolo zvláštnou milosťou, že asi 15 rokov od jaskyne Svätého Hrobu — Kristovho vzkriesenia sme spolu s o. arcidekanom J. Knežom mohli sláviť, azda prvýkrát v dejinách, slovenskú gréckokatolícku svätú liturgiu, ktorou sme ďakovali dobrotivému Bohu za vzkriesenie gréckokatolíckej cirkvi po jej 40-ročnom útlaku, ako aj prosili o jej ďalší rozkvet v našej vlasti i po celom svete. Hneď po svätej liturgii sme zašli do Kristovho hrobu a v tichej meditácii, s očami zaliatými slzami radosti a vďaky, sme velebili Boha za tento vrcholný zážitok na celej púti po Svätej zemi. Odtiaľ sme ešte raz vystúpili na Kalváriu a zopakovali si opäť túto meditáciu.

Okrem týchto najsvätejších miest sme ešte navštívili jeruzalemský Múr náreku, ktorý je najsvätejším miestom pre Židov. Tam sme videli orthodoxných Židov, ako zbožne odriekajú modlitbu: Šema (počúvaj) Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný! Je to vlastne pozostatok vonkajšieho múru z bývalého Jeruzalemského chrámu. Na ploche bývalého chrámu dnes stoja dve arabské mešity Al axa a Omarova mešita, ktorá je zbudovaná nad miestom, kde kedysi Abrahám išiel obetovať svojho jediného syna Izáka, teda na vrchu Moria. Podľa arabskej tradície z tejto skaly sa prorok Mohamed vzniesol do neba.

Takto zakončiac našu púť, odišli sme autobusom opäť na letisko v blízkosti Tel-Avivu, odkiaľ sme sa lietadlom za tri a pol hodiny dostali do Česko-Slovenska, kde nás už zase vítala studená zima.

No naše srdcia ešte i dnes sú rozohriate nie teplým počasím, ktoré sme tam mali, ale duchovnými zážitkami, ktoré sme z milosti Božej mohli načerpať na miestach, kde Ježiš Kristus žil a vykúpil ľudstvo z otroctva hriechu.

Bohu buď za to nesmierna vďaka.

o. Emil ZORVAN

Bazilika svätého hrobu

Jozef TÓTH
PRI MÚRE NÁREKU

(Stretnutie)

Už som sa vracal od neho
a tam pri tejto bráne,
pri bráne „Ucho ihly“,
kde s pýchou prechádzali ľudské ťavy
v domnení, že ich nik nepridľávi,
i teraz nenazdajky
sa ktosi pod tou bránou
náramne prudko nahol a vzápätí i ľahol.
A keď sa v posvätnéj bázni vzpriamim,
zastavil sa.

I ja som zastal:

ŠAVOL,
to si ty?! . . .

PAVOL!

Ja! Jošuha!

Večný farizej a hľadač Boha!

Vráť sa, Jošuha!

Pod' k tomuto múru,
k Múru merania Času.

Práve sú tam, teraz prišli,
tvoji priatelia:

Izaiáš a Jeremiáš,
nič nevravia,
len plačú, plačú . . .

A tam, vo výklenku, celkom skrytý,
pri knihe Tóra modlí sa ticho ako hrob,
tvoj ďalší priateľ:

Jób!

A zvrchu, kde už NIČ nestojí
a kde kedysi spieval chrám,
z toho námestia,
z tejto Sionskej púšte,
Ktosi nás volá a pokyvuje hlavou.

Poznáš ho, Jošuha?

Poznám, Pavol.

Je to ON — NAZARETSKÝ,

Sám . . .

Hľa, valia sa, valia zástupy,
je Jom Kipur,
Deň zmierenia
a Nová Pascha.

Vysychá Červené more.

Pod', Jošuha, vence sú uvité,
zo skál sa stali záhony ruží,
už ide Sulamit, družičky a za ňou muži,
pôjdeme hore, hore . . .

V Káne už znejú cimbaly
a Natanael i Lévi
zapĺňajú sudy,

teší sa voda na zázrak,
pod Múr náreku potečie potok vína
i potok Cedron ožije!

Ach, radosť preveľká, Jošuha!

Prežehnajme sa: V mene Otca i Syna . . .

Bratia pod Múrom i nad Múrom,
nech sa ten Múr už nenapája žiaľom,
Dávid už píše nové žalmy
a v Múre počuť praskot puklín:

HOSANA

a

ŠALOM,
ŠALOM!

Jeruzalem 18. novembra 1991

Kaplnka bývalej obce Petejovce. Obec zanikla z dôvodu výstavby vodného diela Domaša. Na sviatok „Voznesenia hospodne“ dňa 30. 5. 1992 — v deň ich odpustovej slávnosti si bývalí občania na tomto mieste pripomenú svätou liturgiou 26. výročie od ich vysťahovania.

Dňa 23. 3. 1992 sme sa rozlúčili s dlhoročným členom Prešovského speváckeho zboru Michalom Dudkom. Bol kurátorom a členom zboru prakticky od jeho vzniku, a jedným z opôr zboru a to nie iba v speve, ale konferoval naše mimo katedrálne vystúpenia. Bol aj spoluvorcom týchto vystúpení. Mal rád náš zborový spev ako zvýraznenie krásy nášho cirkevného obradu. Bol pohotovým a fundovaným hovorcom nášho spevokolu pri rôznych príležitostiach. Bol nielen znalcom nášho obradu a cirkevného spevu vôbec, ale aj dokonalým jeho interpretom s vynikajúcou pamäťou a charakteristickým zafarbením hlasu.

Po dlhej a ťažkej chorobe, dňa 19. marca 1992 dotiklo stotočné srdce vzácneho človeka vo veku 70 rokov.

Imrich MARINČÁK

Ikony z Karpát

Keď som po troch rokoch navštívil svojich rodičov a východné Slovensko, našiel som tam všetko ešte krajšie ako som si to pamätal. Žijem už štvrtý rok v Nemecku a zabudnúť na to, čo bolo niekedy zlé, nebolo ľahké. Počas niekoľkých dní môjho pobytu mal som radosť, keď som v Župnom dome v Košiciach našiel vystavené ikony. Krása a hodnoty z kostolov sa neskrývajú v depozitároch. Pri niektorých ceduľkách chýbali obrazy. Kde sú? — pýtam sa. „Na výstave v zahraničí,“ odpovedali mi.

Nedávno som v ZDF, druhom televíznom programe nemeckej televízie, zahliadol krátku správu o „Ikonách z Karpát“. Na druhý deň som sa telefonicky spojil s príslušným múzeom. Výstava ešte trvá, tak som sa tam vybral. Jednotlivé exponáty boli zostavené z gréckokatolíckych ikon. Bolo im venované jedno celé poschodie. Záujemcovia mohli zhliaďnuť asi 100 diel. Pochádzajú z múzeí v Poľsku, Ukrajiny, Maďarska, Slovenska. Teda teraz som videl tie ikony, ktoré v Košiciach chýbali. Výstava pochádza z Budapešti, katalóg ktorý som tam kúpil bol v maďarčine a angličtine. Nemeckí obyvatelia prejavili o výstavu záujem, sú však zvyknutí na najrozličnejšie témy. Nezažili 40-ročné samovládne komunizmu, takže výstava s týmto obsahom ich nijako neprekvapila. Mňa pochopiteľne celá vec vzrušila viac. Táto výstava mi pomohla k vedomiu, že uchrániť odkaz otcov a mať k nemu vzťah nebude jednoduché.

Michal HORŇÁK (Nemecko)

VEL'KONOČNÁ RADOŠŤ A NÁDEJ

KRISTUS je Kráľ vesmíru. Všetko bolo stvorené skrze neho a pre Neho. Vtelením sa zmenila tvárnosť sveta, svet nadobudol novú kvalitu. Vel'konočné vzkriesenie je ďalší úžasný a vrcholný jav v histórii zeme a neba. Vo vesmíre začína platiť nový zákon, ktorému bude podriadená sféra duší a sféra hmoty. Dovtedy platil len zákon smrti: všetko má začiatok, rozvíja sa, kulminuje a potom upadá a zaniká. O neúprosnosti tejto istoty nikto nepochybuje. A tu prichádza na svet Syn Boží, ktorý svojím zmŕtvychvstaním ustanovuje zákon života, obnovy zeme, prísľub nového neba a novej zeme.

Každého z nás sa táto skutočnosť dotýka bytostne a nekonečne. Po akomkoľvek utrpení, po akejkoľvek chorobe, po každej smrti nastáva nové zrodenie k trvalému životu v plnosti. Náš Spasiteľ prichádza z tohoto života a pozýva nás k viere v zmŕtvychvstanie, lebo ide o priestor, kde sa bez viery nadostaneme ani na krok. Pozýva nás očakávať nový život tak, ako sa očakáva sloboda, šťastie, láska. Toto očakávanie dáva nášmu terajšiemu životu jediný zmysel. Sila prísľubu je tak veľká, že dáva šancu zmeniť ešte aj našu minulosť. Kvalitou ďalšieho života môžeme zaradiť do nového celku, v ktorom sa zmení jej hodnotenie. Pripomeňme si podobenstvo o pšeničnom zrne, ktoré odumiera, aby pokračovalo v obnovenom a násobne bohatšom živote.

Precíťte s krásou jari v prírode radosť Vzkriesenia. Prajme si a vyprosujeme navzájom veľkonočnú radosť, nádej a pokoj. Pán nám požehná. Jas prvého veľkonočného rána žiari rovnakou intenzitou nad celou zemou aj v tejto Veľkej noci 1992.

M. STANISLAV

SLOVO
distribuuje
a objednávky prijíma
PNS

DOŠLO DO REDAKCIE

František Dancák: Pre nás a pre našu spásu
Myšlienky o utrpení Pána podľa Matúša
František Dancák: Slová našej Matky
Rozjímania nad evanjelióvymi slovami Panny Márie
Vydalo vydavateľstvo MIROS
Miroslav Halás: Znovuzrodenie
Svedectvo spisovateľa-evanjelika o znovunájdení Boha

PAXTOUR

Kresťanská cestovná kancelária
Vás pozýva na pútnické zájazdy

● **Púť slovenských katolíkov do Svätej zeme**

cena 21 990 Kčs/os.

8-dňový letecký zájazd s návštevou Galilejského jazera, Nazaretu, Jericha, Jeruzalema a Betlehema s bohatým náboženským programom, slovenskými svätými omšami a sprievodom duchovného otca Dr. Majerníka.

Termíny: 5.—12. mája a 19.—26. mája 1992.

● **Fatima — Montserrat**, cena 9900 Kčs/os.

12-dňový autokarový zájazd Lurdy a Fatima so sprievodom duchovného otca a slovenskými svätými omšami, s návštevou Lisabonu, Madridu, Barcelony, Turína a Benátok.

Termín: 30. mája — 11. mája 1992

● **Assisi — Rím**, cena 2990 Kčs/os.

5-dňové autokarové zájazdy s návštevou stredovekého Assisi, prehliadkou pamätihodností Ríma, návštevou Ústavu sv. Cyrila a Metoda so slovenskou svätou omšou a audienciou u Svätého Otca vo Vatikáne.

Termíny: 28. apríla — 2. mája, 3.—7. mája a 5.—9. mája 1992.

● **Mariazell**, cena 165 Kčs/os. z Bratislavy

1-dňový pútnický zájazd autokarom s účasťou na slovenskej svätej omši v Mariazelli.

Termín: 2. mája a 9. mája 1992.

Prihlášky a informácie v pobočkách CK Paxtour Bratislava, Žabotova 2, tel. 49 55 22 a 49 55 23 Trenčín, Obrancov mieru 24, tel. 316 86 Banská Bystrica, Skuteckého 4, tel. 252 27 Humenné, Kukorelliho ul., tel. 58 95

SLOVENA
Sabimov

cestovná kancelária
Námestie slobody 35

organizuje zájazd do PÚTNICKÉHO MESTA:

LURDY

V termíne: 30.4. - 5.5.1992

Cena: 3150,-Kčs

doprava, poistné, sprievodca,
kňaz, hotelové ubytovanie
s polopenziou v Lourdoch

Bližšie informácie v našej kancelárii, alebo na tel. číslo 2635.

SLOVO — dvojtýždenník gréckokatolíckov v CSFR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský. Redaktori: Katarína Mal'učká, Anton Mesároš. Redakcia: 080 01 Prešov, Hlavná 1. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Grafická úprava a technické zabezpečenie: Neupress. Uzávierka časopisu je tri týždne pred vydaním čísla. Celoročné predplatné 96 Kčs, polročné 48 Kčs. Cena jednotlivých výtlačkov 4 Kčs. Indexné číslo 496 18.